

Poslední minuta

Jak proměnit místo smrti, jako je Osvětim, v poselství adresované budoucnosti? Mají snad zůstat výkřiky, vydané v poslední minutě v touze po životě, navždy nevyslyšené? Působí mi utrpení, když slyším, jak někdo říká, že moji bratři a sestry vcházeli do plynových komor, jako stádo němých ovcí. Já ale pořád ještě slyším jejich úpěnlivé prosby a modlitby až do poslední minuty.

Byla bych ráda, kdyby tato vzpomínka otištěná v mém srdci vzbudila sílu k životu a takovému jednání, aby se ono »nikdy víc«, mohlo změnit ve skutečnost. Bůh mluví v nás a skrze nás.

„Adame, kde jsi? Kde jsi zůstal?“ A na Kaina: „Cos to udělal svému bratrovi?“ Ty dvě Hospodinovy otázky můj život stále doprovázejí a podněcují.

Maďarsko

Vzpomínky na moje dětství a dospívání byly dlouhou dobu stejně tak temné jako mlčení dospělých. Rána v podobě Maďarska tolik bolela, že jsem svoji paměť pevně uzamkla. Zapomněla jsem dokonce i svůj rodný jazyk.

Dnes už se cítím dostatečně silná, abych mohla obnovit zpřetrhaná pouta se svojí maďarskou minulostí. Sílu k tomu jsem získala díky své dceři Anne a její taktní, ale vytrvalé pomoci. Od dubna 1944 bylo během pouhých tří měsíců z Maďarska deportováno přes 437 000 Židů. V prasklinách svých ran jsem se pokoušela nechat dohnat život. Povedlo se mi to?

V očích se mi odráží žlutý dům s přístřeškem, pod kterým jsem projedla kilometry a kilometry na koloběžce. Měli jsme velkou zahradu plnou květin, to bylo mé útočiště, když jsem dostala vztek. Z plných plic jsem zpívala, klátila nohama a měřila si přitom všechno kolem.

Ráda jsem tam trávila čas, kapsy plné útržků papírů, na něž jsem si zapisovala své myšlenky. Byla jsem neposlušné dítě, hlavně pak po narození sestřičky Ireny. Měla jsem pocit, že na sebe strhává veškerou pozornost matky. Byl mezi námi rozdíl čtyř roků a já všem zazlívala, že jsem se najednou cítila odstrčená.

Také si pamatuji, že v naší rodné vesnici jsme se na Velký pátek vždycky zavírali doma. Křesťané, kteří šli ten den na obřady, nás totiž na ulici tloukli křížem a rozbíjeli kachlíky na židovských domech. Místní vesničané si na naší malé komunitě vylévali zlost s obviněním, že právě Židé zavinili smrt Ježíše.

Mrazilo mě z toho. Abych přežila, vymazala jsem svoji paměť. A jenom čas a důvěra v život, jež jsem trpělivě a znovu nacházela, mi postupně pomohly rozvázat zaškrcený hlas.

Mám uzlíček plný slov, který dosud nikdy nespátřil světlo světa.